

บทบรรณาธิการ เล่ม ๖

คำถาม โจทก์จะขอแก้ไขคำฟ้องเกี่ยวกับตัวบุคคลที่เป็นโจทก์หรือจำเลยได้หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

ขอแก้ไขคำฟ้องโดยเปลี่ยนตัวจำเลย

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๘๖/๒๕๔๒ โจทก์ฟ้องว่าจำเลยเป็นผู้ส่งจ่ายเช็คพิพาท บุคคลที่ถูกฟ้องมีเพียงคนเดียวเป็นหญิง มีชื่อ ๒ ชื่อ การที่โจทก์ยื่นคำร้องขอแก้ไขคำฟ้องโดยขอแก้ไขชื่อจำเลยเป็น นายช. เป็นการแก้ทั้งชื่อและเพศของจำเลย ทั้งเป็นการขอแก้ไขหลังจากที่จำเลยยื่นคำร้องขออนุญาตยื่นคำให้การต่อสู้คดีว่าจำเลยมิได้เป็นผู้ส่งจ่ายเช็คพิพาท แม้ศาลชั้นต้นจะยังไม่ได้สั่งรับคำให้การก็ตาม แต่ก็ทำให้ปรากฏว่าผู้ลงลายมือชื่อส่งจ่ายเช็คพิพาทเป็นผู้อื่นที่ไม่ใช่บุคคลซึ่งมีชื่อตามที่โจทก์ฟ้อง การขอแก้ไขคำฟ้องของโจทก์จึงเป็นเรื่องที่โจทก์ฟ้องผิดคนแล้วขอแก้ไขคำฟ้อง ซึ่งถ้าศาลสั่งอนุญาตจะมีผลเป็นการเปลี่ยนตัวบุคคลซึ่งเป็นจำเลยจากบุคคลหนึ่งเป็นอีกบุคคลหนึ่งที่ศาลชั้นต้นสั่งยกคำร้องของโจทก์ชอบแล้ว.

คำพิพากษาฎีกาที่ ๔๓๙๖/๒๕๔๙ การแก้ไขคำฟ้องคดีล้มละลายต้องปฏิบัติตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๙ ประกอบด้วย พ.ร.บ.จัดตั้งศาลล้มละลายและวิธีพิจารณาคดีล้มละลาย พ.ศ.๒๕๔๒ มาตรา ๑๔ โดยจะต้องเป็นการแก้ไขข้อหาหรือข้ออ้างที่มีต่อจำเลยโดยการเพิ่มหรือลดจำนวนทุนทรัพย์หรือราคาทรัพย์สินที่พิพาทในฟ้องเดิม หรือสละข้อหาในฟ้องเดิมเสียบางข้อหรือเพิ่มเติมฟ้องเดิมให้บริบูรณ์ มิใช่เป็นการเพิ่มหรือเปลี่ยนตัวจำเลย ซึ่งเป็นตัวบุคคลที่จะต้องระบุไว้แน่ชัดตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๖๗ (๒) คำร้องขอแก้ไขคำฟ้องของโจทก์เป็นการแก้ไขโดยเปลี่ยนตัวจำเลยซึ่งไม่ใช่เป็น เรื่องที่จะขอแก้ไขได้ตามบทกฎหมายดังกล่าว โจทก์จึงขอแก้ไขคำฟ้องเช่นนั้นไม่ได้

กรณีจำเลยถึงแก่กรรมไปก่อนโจทก์ฟ้อง

คำพิพากษาฎีกาที่ ๘๑๒๘/๒๕๔๔ ในขณะที่โจทก์ฟ้อง อ. อ. ได้ถึงแก่กรรม ไม่มีสภาพเป็นบุคคลตามกฎหมายแล้ว โจทก์จึงไม่อาจฟ้อง อ. เป็นจำเลยที่ ๕ ได้ การที่โจทก์ยื่นคำร้องขอแก้ไขคำฟ้องให้จำเลยที่ ๓ ซึ่งเป็นทายาทของจำเลยที่ ๕ มารับผิดแทนจำเลยที่ ๕ ซึ่งโจทก์ไม่สามารถจะฟ้องร้องได้อยู่แล้ว จึงไม่อาจกระทำได้เพราะมิใช่เป็นการแก้ไขคำฟ้อง ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๑๗๙ โจทก์ขอไปที่ฟ้องจำเลยที่ ๓ ในฐานะที่เป็นทายาทโดยธรรมของจำเลยที่ ๕ ได้ใหม่

ขอแก้ไขคำฟ้องเพิ่มจำนวนผู้เป็นโจทก์

คำพิพากษาฎีกาที่ ๒๐๘๒/๒๕๔๓ คำร้องขอแก้ไขคำฟ้องของโจทก์ที่ขอแก้ไข

คำฟ้องจากชื่อโจทก์ว่า "คณะบุคคลบังอร-พงศวิทย์ โดยนางบังอร ล้ายองเสถียร ผู้จัดการ คณะบุคคล" เป็น "คณะบุคคล บังอร-พงศวิทย์ โดยนางบังอร ล้ายองเสถียร ผู้จัดการ คณะบุคคลในฐานะส่วนตัว และในฐานะผู้รับมอบอำนาจของนายพงศวิทย์ พนาพิศาล" และขอแก้ไขข้อความในคำฟ้องเดิมเพิ่มเติมว่า "ในการยื่นฟ้องนี้ นางบังอรกระทำในฐานะผู้จัดการ คณะบุคคล ในฐานะส่วนตัวและในฐานะผู้รับมอบอำนาจของนางพงศวิทย์ด้วย โดยนายพงศวิทย์ มอบอำนาจให้นางบังอรเป็นผู้รับมอบอำนาจดำเนินคดีแทน" เป็นการเพิ่มเติมชื่อโจทก์ที่จะต้อง ระบุให้แน่ชัดตามมาตรา ๖๗ เข้ามาในภายหลัง จึงเป็นการเพิ่มจำนวนผู้เป็นโจทก์เข้ามา ในคำฟ้องเดิม มิใช่เป็นเรื่องขอแก้ไขคำฟ้อง การที่ศาลฎีกามีคำสั่งอนุญาตให้โจทก์ แก้ไขคำฟ้องดังกล่าวไม่ชอบด้วยกฎหมาย คำสั่งดังกล่าวจึงไม่มีผล

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๙๕/๒๕๔๓ คำร้องขอแก้ไขคำฟ้องของโจทก์เป็นการเพิ่มเติม ชื่อโจทก์ที่จะต้องระบุไว้แน่ชัด ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๖๗ เข้ามาในภายหลัง จึงเป็นการเพิ่ม จำนวนผู้เป็นโจทก์เข้ามาในคำฟ้องเดิม มิใช่เป็นเรื่องขอแก้ไขคำฟ้องตามนัยบทกฎหมาย ดังกล่าว คำสั่งอนุญาตให้โจทก์แก้ไขคำฟ้องย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่มีผลแต่อย่างใด เมื่อตามคำฟ้องของโจทก์ระบุว่าโจทก์เป็นคณะบุคคลตามกฎหมายใช้ชื่อว่า "คณะบุคคลกำชัย- มณฑา" ซึ่งเป็นเพียงคณะบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่รวมกันเป็นหน่วยภาษีตามประมวลรัษฎากรเท่านั้น มิใช่นิติบุคคลตามกฎหมาย โจทก์จึงมิใช่บุคคลธรรมดาและมิใช่นิติบุคคลอันอาจเป็นคู่ความใน คดีได้

ขอแก้ไขคำฟ้องโดยเพิ่มจำเลย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๑๗/๒๕๒๗ การแก้ไขคำฟ้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่ง มาตรา ๑๗๙ จะต้องเป็นการแก้ไขข้อหา ข้ออ้างที่มีต่อจำเลยคือตัวบุคคลที่จะต้อง ระบุไว้แน่ชัดตามมาตรา ๕๕ ประกอบด้วยมาตรา ๖๗ โดยการเพิ่มหรือลดทุนทรัพย์ หรือราคา ทรัพย์สินที่พิพาทในฟ้องเดิม หรือสละข้อหาในฟ้องเดิมบางข้อ หรือเพิ่มเติมฟ้องเดิมให้บริบูรณ์ ดังนั้น การที่โจทก์ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อ ข. เข้ามาเป็นจำเลยในภายหลังจึงเท่ากับเป็นการฟ้อง บุคคลอื่นเป็นจำเลยเพิ่มเข้ามาในคดีอีกคนหนึ่ง จึงมิใช่เป็นเรื่องขอแก้ไขคำฟ้องตามนัยแห่ง บทกฎหมายดังกล่าว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๔๔/๒๕๓๕ การแก้ไขคำฟ้องตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๙ จะต้อง เป็นการแก้ไขข้อหาหรือข้ออ้างที่มีต่อจำเลย โดยการเพิ่มหรือลดทุนทรัพย์หรือราคาทรัพย์สินที่พิพาท ในฟ้องเดิม หรือสละข้อหาในฟ้องเดิมเสียบางข้อ หรือเพิ่มฟ้องเดิมให้บริบูรณ์ มิใช่เป็นการเพิ่ม หรือเปลี่ยนแปลงจำเลย ซึ่งเป็นตัวบุคคลที่จะต้องระบุไว้แน่ชัดตามมาตรา ๖๗ หากโจทก์ประสงค์ จะให้บุคคลอื่นนอกจากบุคคลที่โจทก์ยื่นฟ้องเป็นจำเลยไว้ตามฟ้องเดิมเข้ามาเป็นจำเลยร่วมกับ

จำเลยที่โจทก์ได้ยื่นฟ้องไว้แต่เดิมแล้ว โจทก์ก็ชอบที่จะยื่นคำร้องขอให้ศาลหมายเรียกบุคคลนั้นเข้ามาเป็นจำเลยร่วมกับจำเลยเดิมตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๕๗ (๓) ที่โจทก์ฟ้องบริษัท ร. เป็นจำเลยที่ ๓ ในคดีนี้มาตั้งแต่แรกโดยบรรยายฟ้องว่าจำเลยที่ ๓ เป็นนิติบุคคลนั้น แสดงให้เห็นโดยชัดแจ้งว่าโจทก์ไม่ได้ฟ้องบุคคลธรรมดาเป็นจำเลยที่ ๓ แต่ได้ฟ้องนิติบุคคลเป็นจำเลยที่ ๓ เท่านั้น การที่โจทก์ยื่นคำร้องลงวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๓๐ ขอแก้ไขคำฟ้องเปลี่ยนชื่อบริษัท ร. จำเลยที่ ๓ เป็นบริษัท ร. หรือ ว. จำเลยที่ ๓ โดยอ้างว่า คำว่าบริษัท ร. เป็นชื่อในทางการค้าหรือนามแฝงหรือฉายาของ ว. แล้วต่อมายื่นคำร้องลงวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๓๑ ขอแก้ไขคำฟ้องโดยขอแก้ไขจำเลยที่ ๓ จากบริษัท ร. หรือ ว. เป็น ว. นั้น เท่ากับเป็นการขอแก้ไขคำฟ้องจากเดิมมาเป็นฟ้องบุคคลธรรมดาเพิ่มเป็นจำเลยที่ ๓ ด้วย แล้วขอแก้ไขคำฟ้องอีกครั้งหนึ่ง โดยขอเปลี่ยนตัวจำเลยที่ ๓ จากนิติบุคคลหรือบุคคลธรรมดาเป็นบุคคลธรรมดา ซึ่งมีใช่เป็นเรื่องที่จะขอแก้ไขคำฟ้องได้เช่นนั้นตามนัยแห่งบทกฎหมายดังกล่าวข้างต้น โจทก์จึงขอแก้ไขคำฟ้องเช่นนั้นไม่ได้

เมื่อคำสั่งของศาลชั้นต้นที่อนุญาตให้โจทก์แก้ไขคำฟ้องตามคำร้องของโจทก์เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบแล้ว บรรดากระบวนการพิจารณาของศาลชั้นต้นทั้งหมดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ว. หลังจากศาลชั้นต้นมีคำสั่งเช่นนั้นแล้ว รวมทั้งคำสั่งของศาลชั้นต้นลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๓๑ ซึ่งสั่งให้จำหน่ายบริษัท ร. ออกจากสำนวนความ จึงเป็นการไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วย ชอบที่ศาลจะเพิกถอนเสียตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๒๗ บริษัท ร. ตามฟ้องเดิมจึงยังคงมีฐานะเป็นจำเลยที่ ๓ ในคดีนี้อยู่ และแม้บริษัท ร. มิได้ฎีกาขอให้เพิกถอนกระบวนการพิจารณาอื่น นอกจากคำสั่งศาลชั้นต้นที่อนุญาตให้โจทก์แก้ไขคำฟ้องตามคำร้องขอแก้ไขคำฟ้องของโจทก์ลงวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๓๐ และวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๓๑ กับคำสั่งศาลชั้นต้นลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๓๑ ที่ให้จำหน่ายบริษัท ร. ออกจากสำนวนความ แต่เมื่อกระบวนการพิจารณาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวเป็นกรณีที่มีได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติแห่ง ป.วิ.พ. ในข้อที่มุ่งหมายจะยังให้การเป็นไปด้วยความยุติธรรม และเป็นข้อที่เกี่ยวข้องด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชนในเรื่องการพิจารณาคดี ศาลฎีกาจึงมีอำนาจยกปัญหานี้ขึ้นวินิจฉัยได้เองตามมาตรา ๑๔๒ (๕) ประกอบด้วย มาตรา ๒๔๖, ๒๔๗ ซึ่งศาลฎีกาเห็นสมควรเพิกถอนกระบวนการพิจารณายของศาลชั้นต้นทั้งหมดในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ ว. หลังจากศาลชั้นต้นมีคำสั่งคำร้องขอแก้ไขคำฟ้องของโจทก์ลงวันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๓๐ เป็นต้นไป

แต่ถ้าเป็นการแก้ไขชื่อจำเลยโดยจำเลยยังเป็นจำเลยคนเดิม ย่อมแก้ไขได้เสมอ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๔๘/๒๕๓๙ การขอแก้ไขคำฟ้องที่ระบุไว้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๙ เป็นเพียงตัวอย่างที่คู่ความจะขอแก้ไข เมื่อมีเหตุอันสมควร ย่อมกระทำได้แม้ไม่ใช่เป็นเหตุที่

ระบุไว้ตามมาตรา ๑๗๙ ก็ตาม โจทก์เพิ่มเติมชื่อจำเลยที่ ๒ อีกชื่อหนึ่งว่า “นางสาววันทนี” เพื่อให้ชื่อของจำเลยที่ ๒ ชัดเจนขึ้น ขอแก้ไขนามสกุลของจำเลยที่ ๒ จาก “ตันทวานิช” มาเป็น “แซ่ฉั่ว” เพื่อความถูกต้อง เพราะนามสกุลตันทวานิชเป็นของจำเลยที่ ๑ ซึ่งเป็นสามีที่ไม่ได้จดทะเบียนสมรสของจำเลยที่ ๒ ไม่ใช่เป็นการฟ้องคดีต่างบุคคลกัน โจทก์จึงมีสิทธิเพิ่มเติมชื่อจำเลยที่ ๒ และแก้ไขชื่อสกุลของจำเลยที่ ๒ ให้ชัดเจนและถูกต้องได้

คำพิพากษากฎีกาที่ ๖๓๐๔/๒๕๕๐ โจทก์ฟ้องบริษัทสยามพัฒนา จำกัด เป็นจำเลยที่ ๒ ให้รับผิดชอบโจทก์ในฐานะเป็นนายจ้างของจำเลยที่ ๑ ภายในกำหนด ๑ ปี นับแต่วันที่จำเลยที่ ๑ ทำละเมิด ต่อมาโจทก์ยื่นคำร้องขอแก้ไขชื่อจำเลยที่ ๒ เป็นบริษัทสยามพัฒนาเซอร์วิส (๑๙๘๘) จำกัด เมื่อพ้นกำหนดเวลา ๑ ปีแล้ว แต่เป็นเวลาก่อนจำเลยที่ ๒ ยื่นคำให้การซึ่งโจทก์มีสิทธิกระทำได้ เพราะเป็นการขอแก้ไขข้อผิดพลาดเกี่ยวกับชื่อคู่ความที่โจทก์ฟ้องในระหว่างส่งหมายเรียกและสำเนาฟ้องแก่คู่ความ ไม่มีกฎหมายห้าม ไม่ใช่เป็นการเปลี่ยนตัวจำเลยที่ ๒ จึงต้องถือว่าโจทก์ได้ฟ้องจำเลยที่ ๒ ตั้งแต่วันที่โจทก์ยื่นคำฟ้องภายในกำหนด ๑ ปี นับแต่วันทำละเมิด ฟ้องโจทก์จึงไม่ขาดอายุความ

การขอแก้ไขบุคคลในชั้นบังคับคดี

คำพิพากษากฎีกาที่ ๗๒๐๖/๒๕๕๔ เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าสหกรณ์แท็กซี่รวมมิตร จำกัด กับสหกรณ์แท็กซี่รวมมิตร จำกัด เป็นนิติบุคคลเดียวกัน การขอแก้ไขเพิ่มเติมชื่อสหกรณ์แท็กซี่รวมมิตร จำกัด เข้ามาจึงมิใช่เป็นกรณีฟ้องจำเลยผิดตัวหรือฟ้องคดีต่างบุคคลกันและมีใช่เป็นการเพิ่มเติมข้อหาใหม่ หากแต่เป็นการเพิ่มเติมในรายละเอียดให้ชัดเจนถูกต้องตรงตามความเป็นจริง แม้จะอยู่ในชั้นบังคับคดีแต่ก็ได้เป็นการเปลี่ยนแปลงผลจากคำพิพากษาหรือเป็นการบังคับคดี นอกเหนือไปจากคำพิพากษาแต่อย่างใด ทั้งกรณีเช่นนี้มีใช่เป็นการแก้ไขคำฟ้องตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๙ ฉะนั้นจึงไม่อยู่ในบังคับของมาตรา ๑๘๐ ที่จะต้องถูกจำกัดระยะเวลาการยื่นคำร้องว่าต้องยื่นก่อนวันขึ้นศาลหรือก่อนวันสืบพยาน และไม่จำเป็นต้องส่งสำเนาคำร้องให้อีกฝ่ายหนึ่งก่อนศาลจึงจะมีคำสั่งได้

คำพิพากษากฎีกาที่ ๓๑๒๑/๒๕๒๑ โจทก์ขอแก้ไขชื่อของจำเลยที่ ๒ ในชั้นบังคับคดี เมื่อปรากฏชัดเจนว่าชื่อของจำเลยที่ ๒ ผิดพลาด และมีใช่เป็นการฟ้องคดีต่างบุคคลกัน โจทก์จึงมีสิทธิขอแก้ไขชื่อของจำเลยที่ ๒ ให้ถูกต้องได้ แม้จะอยู่ในชั้นบังคับคดี เนื่องจากมิใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงผลของคำพิพากษาหรือเป็นการบังคับคดีนอกเหนือไปจากคำพิพากษา

ประเสริฐ เสียงสุทธิวงศ์

บรรณาธิการ